

PGS. TS NGUYỄN XUÂN YÊM

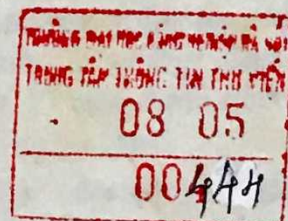
**TỘI PHẠM HỌC HIỆN ĐẠI
VÀ
PHÒNG NGỪA TỘI PHẠM**

NHÀ XUẤT BẢN CÔNG AN NHÂN DÂN

**TỘI PHẠM HỌC HIỆN ĐẠI
VÀ PHÒNG NGỪA TỘI PHẠM**

PGS. TS NGUYỄN XUÂN YÊM

TỘI PHẠM HỌC HIỆN ĐẠI VÀ PHÒNG NGỪA TỘI PHẠM

(Sách tham khảo cho các cán bộ nghiên cứu, cán bộ thực tiễn, học viên, sinh viên, nghiên cứu sinh các cơ quan, nhà trường trong nghiên cứu, học tập và tổ chức đấu tranh phòng chống tội phạm).

NHÀ XUẤT BẢN CÔNG AN NHÂN DÂN
HÀ NỘI - 2001

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Tội phạm học là môn khoa học non trẻ ở nước ta. Tuy nhiên, trong những năm qua, các công trình nghiên cứu Tội phạm học và phòng chống tội phạm của các nhà khoa học, các cán bộ thực tiễn nước ta đã có những đóng góp đáng kể cho việc hoạch định các chính sách hình sự, đề ra các đường lối đấu tranh phòng chống tội phạm. Các cán bộ bảo vệ pháp luật đã vận dụng Tội phạm học như là những công cụ, phương pháp quan trọng cho hoạt động thực tiễn của mình. Vì vậy, ở các nước và nước ta, Tội phạm học đã và đang được Nhà nước và xã hội quan tâm.

Việc trang bị các trí thức Tội phạm học đại cương, Tội phạm học chuyên ngành cho các cán bộ nghiên cứu, các cán bộ thực tiễn, học viên, sinh viên, nghiên cứu sinh là yêu cầu lớn, hết sức cần thiết. Ở nước ta, việc giảng dạy, nghiên cứu Tội phạm học đang được triển khai mạnh mẽ. Bộ môn Tội phạm học đã và đang được giảng dạy, nghiên cứu tại các Học viện, nhà trường Công an, Tư pháp, Luật, Viện Kiểm sát, Tòa án, Thanh tra, Hải quan, Quân đội, Kiểm lâm. Đội ngũ làm công tác nghiên cứu Tội phạm học ngày càng đông đảo. Rất tiếc là tài liệu tham khảo, giáo trình cho môn khoa học hiện nay vẫn còn rất khiêm tốn và mới chỉ dừng ở một số vấn đề Tội phạm học đại cương.

Xuất phát từ nhu cầu đó, Nhà xuất bản Công an nhân dân cho ra mắt bạn đọc cuốn **"Tội phạm học hiện đại và phòng ngừa tội phạm"** của PGS. TS Nguyễn Xuân Yêm, Phó chánh Văn phòng thường trực phòng chống ma túy, Bộ Công an. Cuốn sách đã đưa ra được hệ thống kiến thức phong phú, cập nhật được sự phát triển và thành tựu Tội phạm học hiện đại.

Mặc dù tác giả đã cố gắng, song vì là một ngành khoa học mới mẻ ở nước ta, có nội dung rộng lớn, phong phú, nên cuốn sách khó tránh được những khiếm khuyết. Chúng tôi mong nhận được nhiều ý kiến đóng góp quý báu của bạn đọc.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

NHÀ XUẤT BẢN CÔNG AN NHÂN DÂN

LỜI TỰA

Cho đến năm 2000 này, Tội phạm học - khoa học nghiên cứu về tội phạm, đã trở thành một bộ môn khoa học quen thuộc và gần gũi với các cán bộ bảo vệ pháp luật ở Việt Nam. Đã có một số giáo trình Tội phạm học được xuất bản bằng tiếng Việt của các nhà khoa học PGS. TS Đỗ Ngọc Quang, Phó Viện trưởng Viện nghiên cứu chiến lược và khoa học Công an (Bộ Công an); PGS. Tiến sỹ khoa học Đào Trí Úc, Viện trưởng và các nhà khoa học Viện Nhà nước và pháp luật; TS Võ Khánh Vinh, Phó Viện trưởng Viện Nhà nước và pháp luật. Ngoài ra là một số bài giảng về Tội phạm học của các Trường đại học Luật Hà Nội, Trường đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, các Trường đại học An ninh nhân dân và Cảnh sát nhân dân (Bộ Công an) Học viện Hành chính Quốc gia... Một số công trình nghiên cứu, bài báo khoa học, luận án tiến sỹ luật học về Tội phạm học đã được công bố ở nước ta.

Những tài liệu, công trình trên đã trình bày khái quát được những nội dung cơ bản của Tội phạm học xã hội chủ nghĩa và bước đầu xây dựng khoa học Tội phạm học Việt Nam.

Tuy nhiên, các giáo trình Tội phạm học xuất bản ở Việt Nam đến nay hầu như mới chủ yếu đề cập tới phân lý luận chung và cách tiếp cận chủ yếu dựa trên Tội phạm học Xôviết trước đây là chủ yếu, còn thiếu vắng những thành tựu của Tội phạm học hiện đại.

Trong thế kỷ XX, đặc biệt là thập kỷ 90 này, Tội phạm học là một trong những ngành khoa học Luật đã phát triển mạnh mẽ nhất. Rất nhiều tri thức Tội phạm học hiện đại còn chưa được giới thiệu với các cán bộ khoa học và thực tiễn, chưa được đưa vào các nhà trường để giảng dạy, đào tạo cán bộ pháp luật Việt Nam.

Dựa trên hoạt động thực tế nghiên cứu tội phạm của bản thân trong hơn thập kỷ qua, có tham khảo và tổng thuật những thành tựu cơ bản của Tội phạm học hiện đại trên thế giới trong thế kỷ qua, đặc biệt là tổng hợp các tài liệu thực tiễn về phòng chống tội phạm của Liên Hợp quốc, các nước và nước ta, chúng tôi đã biên soạn, viết cuốn sách "Tội phạm học hiện đại và phòng ngừa tội phạm" để làm tài liệu tham khảo trong giảng dạy, nghiên cứu, học tập và tổ chức đấu tranh phòng chống tội phạm cho các cán bộ nghiên cứu khoa học, các cán bộ thực tiễn, học viên, sinh viên, nghiên cứu sinh ở các cơ quan, nhà trường Công an, Tư pháp, Luật, Viện Kiểm sát, Tòa án, Thanh tra, Hải quan, Quân đội, Kiểm lâm.

Sách trình bày những vấn đề cơ bản của Tội phạm học hiện đại và Tội phạm học ở Việt Nam như: nhập môn Tội phạm học; các phương pháp nghiên cứu Tội phạm học; quá trình hình thành và phát triển của Tội phạm học xã hội chủ nghĩa; các nội dung chính của Tội phạm học tư sản; cá nhân kẻ phạm tội; những nguyên nhân và điều kiện phát sinh tội phạm; những vấn đề phòng ngừa tội phạm; đánh giá khái quát tình hình tội phạm trên thế giới, tội phạm ở Việt Nam từ năm 1945 đến nay; dự báo tội phạm. Sách dành một phần quan trọng để trình bày về phòng ngừa các nhóm tội phạm cụ thể đang nổi lên trên thế giới và Việt Nam hiện nay

như: các tội phạm xâm phạm an ninh quốc gia; tội phạm khủng bố, tội phạm làm tàng trữ, lưu hành và lưu hành tiền giả; các tội phạm bạo lực; các tội phạm cướp, cưỡng đoạt tài sản; các tội phạm tham nhũng; các tội phạm xâm phạm sở hữu; tội phạm buôn lậu; các tội phạm về kinh tế; các tội phạm xâm phạm pháp luật về rừng; các tội phạm về ma túy; tội phạm chống người thi hành công vụ; các tội phạm xâm phạm hoạt động tư pháp, các tội phạm do người chưa thành niên gây ra; các tội phạm do phụ nữ gây ra; các tội phạm có tổ chức; các tội phạm quốc tế; các tội phạm gốc Việt Nam ở nước ngoài; tội phạm rửa tiền; các tội phạm liên quan tới công nghệ cao; các tội phạm chuyên nghiệp v.v...

Chúng tôi bày tỏ lòng biết ơn sự động viên, giúp đỡ của các đồng chí lãnh đạo Bộ Công an, lãnh đạo Tổng cục Cảnh sát, các cơ quan nội chính Trung ương, và đặc biệt là các đồng chí Đại tá Trương Hữu Quốc, Tổng Cục trưởng Tổng Cục Cảnh sát; Thượng tá Cao Xuân Hồng, Cục trưởng Cục tham mưu Cảnh sát nhân dân; Đại tá Phó giáo sư, tiến sĩ Lê Văn Cương, Viện trưởng Viện Nghiên cứu chiến lược và Khoa học Công an, Đại tá Phó giáo sư, tiến sĩ Nguyễn Phùng Hồng, Vụ trưởng Vụ quản lý Khoa học và công nghệ, Trung tá Phó giáo sư, tiến sĩ Phạm Tuấn Bình, Phó Hiệu trưởng, Trung tá Phó giáo sư, tiến sĩ Hồ Trọng Ngũ, Thượng tá Phó giáo sư, tiến sĩ Nguyễn Văn Cảnh, Trưởng Khoa Cảnh sát hình sự, Trường Đại học Cảnh sát nhân dân, Trung tá tiến sĩ Nguyễn Ngọc Anh, Phó Vụ trưởng Vụ Pháp chế Bộ Công an, (Bộ Công an); Tiến sĩ khoa học Lê Cẩm, Quyền Chủ nhiệm khoa Luật Đại học Quốc gia Hà Nội; Trung tá tiến sĩ Chữ Văn Chí - Cơ quan thường trực Ban chỉ đạo Chương trình Quốc gia phòng chống tội phạm; Thượng tá Thạc sĩ Lê Văn Đệ, Trưởng Ban biên tập sách chính trị, nghiệp vụ, Nhà xuất bản Công an nhân dân và các đồng nghiệp khác. Tác giả xin cảm ơn hai nhà khoa học Nhật Bản là giáo sư tiến sĩ Can Ueda, Trưởng phòng khoa học Trường đại học Tổng hợp Ritsumeikan (Nhật Bản) và giáo sư M. Kitada, giám đốc Viện nghiên cứu phòng ngừa tội phạm và giáo dục cải tạo phạm nhân khu vực Châu Á và Viễn Đông của Liên Hợp Quốc (UNAFEI) đã gửi cho chúng tôi nhiều tài liệu quý về Tội phạm học thế giới trong quá trình viết sách, cảm ơn Nhà xuất bản Công an nhân dân đã xuất bản cuốn sách.

Bản thân tác giả có mong muốn viết một cuốn sách chuyên khảo thật rộng và sâu về Tội phạm học và phòng ngừa tội phạm, cập nhật với sự phát triển của Tội phạm học trên thế giới hiện nay, nhưng vẫn còn rất nhiều vấn đề mới của Tội phạm học hiện đại chưa được đề cập ở đây. Nhiều thành tựu phòng chống tội phạm ở nước ta còn chưa được tổng hợp hết. Vì vậy, vẫn còn nhiều khiếm khuyết trong cuốn sách chuyên khảo này.

Mong bạn đọc lượng thứ và đóng góp phê bình.

Hà Nội, tháng 1 năm 2001
Tác giả

CHƯƠNG I ĐỐI TƯỢNG, NHIỆM VỤ VÀ HỆ THỐNG CỦA TỘI PHẠM HỌC

1.1. KHÁI NIỆM TỘI PHẠM HỌC

PHẦN I NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG CỦA TỘI PHẠM HỌC (TỘI PHẠM HỌC ĐẠI CƯƠNG)

Trong xã hội loài người, tội phạm là hiện tượng tồn tại xã hội và đặc trưng của nó là tính xã hội. Tội phạm là một hành vi vi phạm các quy định của pháp luật, gây tổn hại cho xã hội và bị pháp luật trừng trị. Tội phạm học là một ngành khoa học nghiên cứu về tội phạm, bao gồm các vấn đề như: bản chất, nguyên nhân, biểu hiện, tác động, phòng ngừa và xử lý tội phạm.

Do tội phạm là hiện tượng tồn tại xã hội, do đó nghiên cứu về tội phạm phải xuất phát từ quan điểm xã hội. Tội phạm học nghiên cứu về tội phạm trong mối liên hệ với các yếu tố xã hội, kinh tế, văn hóa, pháp luật, v.v. Mục đích của tội phạm học là tìm hiểu nguyên nhân, biểu hiện, tác động của tội phạm để từ đó đề xuất các biện pháp phòng ngừa và xử lý tội phạm.

Tội phạm học nghiên cứu về tội phạm trong mối liên hệ với các yếu tố xã hội, kinh tế, văn hóa, pháp luật, v.v. Mục đích của tội phạm học là tìm hiểu nguyên nhân, biểu hiện, tác động của tội phạm để từ đó đề xuất các biện pháp phòng ngừa và xử lý tội phạm. Tội phạm học là một ngành khoa học nghiên cứu về tội phạm, bao gồm các vấn đề như: bản chất, nguyên nhân, biểu hiện, tác động, phòng ngừa và xử lý tội phạm.

Tội phạm học nghiên cứu về tội phạm trong mối liên hệ với các yếu tố xã hội, kinh tế, văn hóa, pháp luật, v.v. Mục đích của tội phạm học là tìm hiểu nguyên nhân, biểu hiện, tác động của tội phạm để từ đó đề xuất các biện pháp phòng ngừa và xử lý tội phạm. Tội phạm học là một ngành khoa học nghiên cứu về tội phạm, bao gồm các vấn đề như: bản chất, nguyên nhân, biểu hiện, tác động, phòng ngừa và xử lý tội phạm.